

Nr ewid. 151/2013/I/13/001/LRZ

Informacja o wynikach kontroli

**REALIZACJA PROGRAMU OPERACYJNEGO
WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ
RZECZPOSPOLITA POLSKA – REPUBLIKA SŁOWACKA
2007–2013**

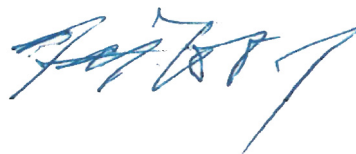
MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej

WIZJA

Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa

Dyrektor Delegatury NIK w Rzeszowie:
Stanisław Sikora

Zatwierdzam:
Marian Cichosz

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli
dnia 18 lipca 2013

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

WPROWADZENIE	5
1. ZAŁOŻENIA KONTROLI – CEL, ZAKRES I OKRES KONTROLI	6
2. PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI	8
2.1. Ocena kontrolowanej działalności	8
2.2. Uwagi i wnioski	9
3. INFORMACJE SZCZEGÓŁOWE	10
3.1. Uwarunkowania	10
3.1.1. Wyniki poprzedniej kontroli NIK	10
3.1.2. Uwarunkowania organizacyjno-prawne	11
3.2. Ważniejsze wyniki kontroli	12
3.2.1. Realizacja zadań Instytucji Zarządzającej oraz obowiązków Instytucji Certyfikującej przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego	12
3.2.2. Wypełnianie funkcji Instytucji Audytowej przez Ministerstwo Finansów	15
3.2.3. Wykonywanie obowiązków Partnera Wiodącego oraz stan realizacji wybranych do kontroli projektów na terenie woj. podkarpackiego	16
3.2.4. Wykonywanie obowiązków Kontrolera I-go stopnia przez Wojewodę Podkarpackiego	26
3.2.5. Wykonywanie zadań Regionalnego Punktu Kontaktowego (RPK) przez Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	28
3.3. Przebieg kontroli	30
4. ZAŁĄCZNIKI	31

Wykaz stosowanych skrótów i pojęć

Beneficjent	Osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej, która bierze udział w realizacji projektu z udziałem środków dofinansowania w ramach Programu
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
IA	Instytucja Audytowa (Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej)
IC	Instytucja Certyfikująca
IZ	Instytucja Zarządzająca
KM	Komitet Monitorujący
MF	Ministerstwo Finansów
MRR	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
Partner Wiodący/ beneficjent wiodący	Jeden z beneficjentów – partnerów realizujących projekt, wskazany w decyzji lub umowie o dofinansowanie, który jest stroną tej umowy lub decyzji, biorąc na siebie odpowiedzialność finansową i prawną za całość realizowanego projektu. Odpowiada za koordynację partnerstwa oraz pośredniczy w przekazywaniu dla partnerów projektu środków dofinansowania, które są dokonywane z rachunku programu
PUW	Podkarpacki Urząd Wojewódzki
Rozporządzenie w sprawie EFRR	Rozporządzenie WE Nr 1080/2006 z 5 lipca 2006 r. w sprawie <i>Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego</i>
Rozporządzenie Ogólne	Rozporządzenie Rady WE nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. <i>ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności</i>
RPK	Regionalny Punkt Kontaktowy
Rozporządzenie Wykonawcze	Rozporządzenie Komisji WE nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. <i>ustanawiające szczegółowe zasady wykonania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz Rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego</i>
Urząd	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego
WST	Wspólny Sekretariat Techniczny

Przedmiotem niniejszej kontroli była ocena sposobu i stopnia realizacji przez podmioty polskie priorytetów i celów **Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007–2013**, zwanego dalej *Programem*.

Program jest jednym z programów, współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej, a jego podstawowym celem jest intensyfikacja, opartej na partnerstwie, współpracy polsko-słowackiej, która sprzyjać będzie trwałemu rozwojowi obszaru przygranicznego. Zgodnie z tym celem głównym, *Program* ma się przyczynić do realizacji celów strategicznych:

- wspieranie rozwoju partnerskiej współpracy w zakresie poprawy stanu infrastruktury transgranicznej, prowadzącej do integracji przestrzennej obszaru oraz zwiększenia jego dostępności i atrakcyjności dla mieszkańców, inwestorów i turystów;
- promowanie partnerskiej współpracy na rzecz trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego, kulturalnego i środowiska w polsko-słowackim regionie przygranicznym;
- promowanie inicjatyw lokalnych i nawiązywanie kontaktów transgranicznych poprzez realizację mikroprojektów, opartych na działaniach typu „ludzie dla ludzi”.

Wymienione cele strategiczne realizowane są w ramach – tematycznie określonych – czterech osi priorytetowych: *I. Rozwój infrastruktury transgranicznej; II. Rozwój społeczno-gospodarczy; III. Wsparcie inicjatyw lokalnych (mikroprojekty) oraz IV. Pomoc techniczna.*

Wsparcie, w ramach *Programu*, udzielane jest w formie bezzwrotnego dofinansowania z EFRR. Obszar wsparcia *Programu* – po stronie polskiej – obejmuje tzw. podregiony: bielsko-bialski, nowosądecki i krośnieńsko-przemyski, a także powiaty: oświęcimski, pszczyński, rzeszowski oraz powiat grodzki Rzeszów.

Kontrola została podjęta – na podstawie umowy o współpracy, zawartej w dniu 18 lutego 1998 r. pomiędzy Najwyższą Izbą Kontroli, a Najwyższym Urzędem Kontroli Republiki Słowackiej (NKU) – z inicjatywy Delegatury NIK w Rzeszowie oraz Expositur NKU: w Koszycach i w Preszowie.

W okresie od listopada 2009 r. do sierpnia 2010 r. Najwyższa Izba Kontroli, równolegle z NKU przeprowadziła kontrolę realizacji *Programu* w latach 2007–2009, tj. w okresie pierwszych 3 lat jego funkcjonowania (kontrola P/09/172¹). W kontroli tej stwierdzono, między innymi, że wykorzystanie środków z EFRR, planowanych na sfinansowanie zadań, objętych *Programem*, wg stanu na koniec I kwartału 2010 r. było niewielkie, podobnie jak rzeczowe i finansowe zaawansowanie wykonania poszczególnych projektów w ramach I i II osi priorytetowej *Programu*. Dla zbadania prawidłowości przebiegu realizacji *Programu* w kolejnych 3 latach jego funkcjonowania, w tym – w celu dokonania oceny stopnia wykorzystania środków EFRR, alokowanych w *Programie* – podjęto niniejszą kontrolę.

¹ Kontrola realizacji *Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007–2013*.

Temat i numer kontroli

Realizacja Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007 – 2013 (I/13/001)

Cel główny kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny sposobu i stopnia realizacji, przez Polskę, zadań, priorytetów i celów *Programu*.

Cele cząstkowe

1. Ocena skuteczności i sprawności funkcjonowania wspólnej struktury organizacyjnej, powstałej na potrzeby zarządzania, wdrażania i kontroli *Programu*;
2. Ustalenie zakresu i sposobu realizacji, przez beneficjentów, poszczególnych projektów (tematów) w ramach I i II osi priorytetowej *Programu*, wg kryteriów: legalności, rzetelności i gospodarności;
3. Zbadanie stopnia osiągnięcia celów operacyjnych, przewidzianych dla ww. osi priorytetowych.

Zakres podmiotowy kontroli

Kontrolę przeprowadzono w:

- Ministerstwie Rozwoju Regionalnego – wykonującym obowiązki IZ oraz IC;
- Ministerstwie Finansów – u Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej jako IA;
- Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim w Rzeszowie – Wojewoda Podkarpacki jako kontroler I-go stopnia;
- Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie – wykonującym zadania regionalnego punktu kontaktowego;
- u 9 beneficjentów na terenie województwa podkarpackiego, którzy pełnią (pełnili) rolę Partnerów Wiodących, realizujących 10 projektów w ramach *Programu*.²

Zakres przedmiotowy kontroli

Przedmiotem kontroli było wykonywanie – przez wszystkie podmioty, zaangażowane w realizację *Programu* – obowiązków, wynikających z *Programu* oraz z przepisów prawa z nim związanych. Kontrolę realizacji zadań i obowiązków przez instytucje zarządzające *Programem* zbadano w obu ministerstwach, w Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim oraz w Urzędzie Marszałkowskim. W kontroli beneficjentów *Programu* badano wykonywanie obowiązków Partnera Wiodącego oraz zakres realizacji projektów, w tym: prawidłowość dokonywania wydatków ze środków EFRR.

Uzasadnienie podjęcia kontroli

W kontroli P/09/172 ustalono, że *Program* formalnie zaczął funkcjonować dopiero od 11 stycznia 2008 r., co miało wpływ, między innymi, na niewielkie zaangażowanie rzeczowe i finansowe w jego realizacji na koniec I kwartału 2010 r. Po upływie 3 lat okresu objętego *Programem* (2007–2009) – wykorzystanie środków EFRR wyniosło tylko 4,8 mln euro, tj. 7,3% wartości dofinansowania zatwierdzonych projektów oraz 3% wartości środków, przewidzianych w ramach *Programu*. Do końca

² Wykaz podmiotów, objętych kontrolą, stanowi załącznik nr 1 do Informacji.

I kwartału 2010 r. IZ zawarła z beneficjentami 55 umów o dofinansowanie projektów, na łączną kwotę 79.238,9 tys. euro, tj. 50,3% ww. środków.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, że w celu pełnego wykorzystania środków, pochodzących z EFRR, alokowanych w *Programie* – zgodnie z treścią art. 93 *Rozporządzenia ogólnego*³ – do końca 2011 r. kwota wniosków o płatność do Komisji Europejskiej powinna wynosić nie mniej niż 10.781,7 tys. euro; a następnie – licząc narastająco – do końca 2012 r. – nie mniej niż 35.998,4 tys. euro; do końca 2013 r. – nie mniej niż 88.377 tys. euro i do końca 2014 r. – nie mniej niż 115.499,7 tys. euro. Najwyższa Izba Kontroli oceniła, że jeżeli wartość wniosków, liczona narastająco, składanych do Komisji Europejskiej na koniec poszczególnych lat trwania *Programu*, będzie niższa niż wskazane, to mogłoby to spowodować utratę takiej kwoty, której będzie brakować do poziomu, określonego w tych wartościach brzegowych.

W celu zbadania zakresu i prawidłowości realizacji *Programu* w kolejnych trzech latach (2010–2012), w tym – zakresu uwzględnienia ocen, uwag i wniosków NIK po kontroli P/09/172 – przedstawiciele NKU Słowacji oraz NIK postanowili przeprowadzić równoległą kontrolę w instytucjach oraz u beneficjentów, zaangażowanych w realizację *Programu*.

Okres objęty kontrolą

Kontrolą objęto lata 2010–2012.

³ Dz. U.UE.L.2006.210.25.

2.1 Ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonywanie, stosownie do przepisów *Rozporządzenia ogólnego*, *Rozporządzenia w sprawie EFRR*⁴ oraz *Rozporządzenia wykonawczego*⁵, obowiązków Instytucji Zarządzającej (IZ) *Programem* oraz zadań Instytucji Certyfikującej (IC) przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, a także wypełnianie funkcji Instytucji Audytowej (IA) przez Ministerstwo Finansów.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, że w wyniku rzetelnego wykonywania obowiązków przez IZ, do końca 2012 r. zawarto z beneficjentami 101 umów, umożliwiających uzyskanie płatności z EFRR w wysokości 140.503,1 tys. euro, tj. obejmujących 89,1% środków, przeznaczonych dla *Programu*, a do wykorzystania – objęcia umowami o dofinansowanie – pozostawały w *Programie* środki tego Funduszu o wartości 17.142 tys. euro. Na koniec 2012 r. zakończono realizację 43 projektów, dofinansowanych kwotą 44.315,6 tys. euro, co stanowiło 28,2% alokacji środków EFRR. Ustalono, że minimalny poziom zgłoszeń płatności do KE, wskazany przez NIK po kontroli P/09/172, został znacznie przekroczony, bowiem zgłoszone płatności do KE wyniosły 39.765,9 tys. euro w 2011 r. oraz 70.449,4 tys. euro w 2012 r. (44,8% alokacji), co, w ocenie NIK, wskazuje na możliwość pełnego wykorzystania środków EFRR, przewidzianych dla *Programu*.

Audyty, sporządzone w latach 2010–2012 przez IA, spełniały wymogi, nałożone przepisami *Rozporządzenia ogólnego* i *Rozporządzenia wykonawczego*. W terminie przedkładane były do KE roczne sprawozdania z przeprowadzonych audytów operacji, wraz z opinią na temat skuteczności systemu zarządzania i kontroli w *Programie*.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia rzetelne wykonywanie obowiązków Partnera Wiodącego przez 9 beneficjentów z terenu woj. podkarpackiego, jak też stopień realizacji zakresu rzeczowego i finansowego skontrolowanych 10 projektów.

W okresie objętym kontrolą 9 beneficjentów (Partnerów Wiodących), wspólnie z partnerami słowackimi, realizowało 10 projektów w ramach I i II osi priorytetowych *Programu*. Partnerzy Wiodący prawidłowo i terminowo realizowali zadania, wynikające z przepisów art. 20 *Rozporządzenia w sprawie EFRR*. W umowach, zawieranych ze słowackimi partnerami, ustalone zostały wzajemne relacje, gwarancje należytego zarządzania funduszami przeznaczonymi na daną operację, włącznie z warunkami odzyskania kwot nienależnie wypłaconych, oraz zasady przekazywania środków EFRR beneficjentom uczestniczącym w operacji. Stosownie do postanowień umów, zawartych z IZ, każdy Partner Wiodący rzetelnie prowadził odrębny system księgowy dla wszystkich transakcji, związanych z realizacją projektu. Wydatki, uznane przez instytucje zarządzające *Programem* jako kwalifikowalne, zgodne były z przepisami Unii Europejskiej i prawem polskim.

Siedem projektów zostało zakończonych w zakresie rzeczowym i rozliczonych pod względem finansowym; osiągnięte zostały cele, przewidziane w tych projektach, a także niemal wszystkie wskaźniki produktu. Wartość dofinansowania tych projektów środkami EFRR, wynikająca z decyzji KM, wynosiła 10.602,3 tys. euro.

Na dzień kontroli NIK jeden projekt – którego Partnerem Wiodącym była Gmina Zarszyn – nie został zakończony i rozliczony: zrealizowany został zakres rzeczowy zadania po stronie polskiej, na ukończeniu były roboty budowlane u partnera słowackiego, a dwa projekty – realizowane

⁴ Dz. U.UE.L.2006.210.1.

⁵ Dz. U.UE.L.2006.371.1.

przez Stowarzyszenie *Euroregion Karpacki Polska* w Rzeszowie – zostały zrealizowane w zakresie rzeczowym lecz nie zostały rozliczone pod względem finansowym.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonywanie – na podstawie Porozumienia, zawartego z IZ w oparciu o art. 16 Rozporządzenia w sprawie EFRR – obowiązków Kontrolera I-go stopnia przez Wojewodę Podkarpackiego, a także wykorzystanie przez niego środków na ten cel, przewidzianych w IV Osi priorytetowej Programu.

Wojewoda, realizując przyjęte plany kontroli, w latach 2010–2012 przeprowadził 258 kontroli u beneficjentów z terenu woj. podkarpackiego (w tym 109 – u Partnerów Wiodących), z czego 215 kontroli administracyjnych oraz 43 kontrole na miejscu. Wykonując obowiązki Kontrolera, Wojewoda wystawił w tym okresie 203 *Certyfikaty potwierdzenia kontroli I-go stopnia*, potwierdzające dokonanie, przez beneficjentów, wydatków kwalifikowalnych w wysokości 10.453,4 tys. euro. Środki, przeznaczone na wykonywanie zadań Kontrolera I-go stopnia, wyniosły w badanym okresie 1.161,3 tys. zł i zostały przez Wojewodę prawidłowo wykorzystane.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację, przez Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, zadań Regionalnego Punktu Kontaktowego (RPK), określonych w Podręczniku Programu.

W stosunku do potencjalnych wnioskodawców i beneficjentów, RPK podejmował intensywne działania informacyjne i promocyjne, dotyczące samego *Programu* jak i możliwości pozyskania środków w ramach dofinansowania realizowanych projektów. Prowadził także – w różnych formach – doradztwo dla zainteresowanych, obejmujące głównie przygotowanie wniosków aplikacyjnych, a także zagadnienia szczegółowe, związane z podstawowymi zasadami *Programu*.

2.2 Uwagi i wnioski

Ustalenia kontroli wskazują, że wszystkie instytucje i podmioty, zaangażowane w realizację *Programu*, prawidłowo wykonywały swoje obowiązki. Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, że pozytywna ocena Ministerstwa Rozwoju Regionalnego w zakresie dotychczasowej realizacji zadań *Programu*, w tym wykorzystywania środków EFRR, nie zwalnia go – jako *Instytucji Zarządzającej* – od konieczności podejmowania w 2013 r. skutecznych działań, prowadzących do jak najszybszego zawarcia kolejnych umów z beneficjentami i zakontraktowania środków z EFRR w wysokości 17.142 tys. euro, pozostałych w *Programie*. W ocenie NIK, jak najwcześniejsze rozpoczęcie realizacji projektów przez beneficjentów, pozwoli na zakończenie zadań *Programu* w terminie umożliwiającym otrzymanie płatności i pełne wykorzystanie przyznanych środków, tj. do końca 2015 r.

3.1 Uwarunkowania

3.1.1. Wyniki poprzedniej kontroli NIK

Kontrolą objęto zakres realizacji przez Polskę priorytetów i celów *Programu* w okresie pierwszych 3 lat jego funkcjonowania⁶, tj. w latach 2007–2009. W Ministerstwie Rozwoju Regionalnego oraz w Ministerstwie Finansów zbadano prawidłowość zorganizowania wspólnej struktury organizacyjnej, powstałej na potrzeby zarządzania, wdrażania oraz kontroli *Programu*, a także sprawność jej działania. Kontrolę wybranych beneficjentów poszczególnych projektów (tematów) w ramach I i II osi priorytetowej, mających siedzibę na terenie woj. podkarpackiego, przeprowadzono dla określenia stopnia realizacji zadań, dofinansowanych ze środków *Programu*, oraz poziomu osiągnięcia celów i wskaźników, przewidzianych dla projektów w tych osiach priorytetowych. Kontrolą objęto także Wojewodę Podkarpackiego i Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w zakresie wykonywania przez nich zadań, przypisanych *Programem*.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, Rzeczpospolita Polska prawidłowo wykonała obowiązki, wynikające z przepisów *Rozporządzenia Ogólnego* oraz *Rozporządzenia w sprawie EFRR* w zakresie wyznaczenia Instytucji Zarządzającej, Instytucji Certyfikującej i Instytucji Audytowej, a także dotyczące powołania Komitetu Monitorującego, oraz że – stosownie do przepisów *Rozporządzenia wykonawczego* – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego rzetelnie wywiązywało się z obowiązków Instytucji Zarządzającej (IZ) *Programem* oraz zadań Instytucji Certyfikującej (IC), a Ministerstwo Finansów należycie wypełniało funkcję Instytucji Audytowej (IA).

Stwierdzono, że do końca I kwartału 2010 r. IZ zawarła z beneficjentami 55 umów o dofinansowanie projektów, na łączną kwotę 79.238,9 tys. euro, tj. 50,3% środków EFRR, przewidzianych w Programie, jednak wykorzystanie tych środków było minimalne. Na rzecz beneficjentów – w tym okresie – dokonano płatności w wysokości 4.805,1 tys. euro, co stanowiło 3% kwoty alokowanej w Programie oraz 7,3% wartości dofinansowania projektów z I naboru wniosków, przeprowadzonego w okresie do końca października 2008 r. Tak niskie wykorzystanie środków z EFRR w stosunku do planu, określonego Programem na poziomie 157,4 mln euro, było – w ocenie NIK – spowodowane dwoma zasadniczymi przyczynami:

- późnym zatwierdzeniem *Programu* przez Komisję Europejską (grudzień 2007 r.), uniemożliwiającym wykorzystanie środków, zaplanowanych na 2007 r. w wysokości 22.339,4 tys. euro;
- dokonaniem, przez Komitet Monitorujący, wyboru wniosków z I naboru w okresie marzec/maj 2009 r., co opóźniło wydatkowanie środków, niewykorzystanych za rok 2007, jak też przewidzianych na 2008 r. w wysokości 21.225,2 tys. euro.

Najwyższa Izba Kontroli zwróciła uwagę na ewentualność utraty części środków EFRR, przewidzianych w Programie, jeśli środki z lat 2008, 2009 i 2010 nie zostaną rozliczone – odpowiednio – do końca: 2011 r., 2012 r. i 2013 r., a środki z lat 2011, 2012 i 2013 – odpowiednio – do końca: 2013 r., 2014 r. i 2015 r., przy czym wskazała wielkości środków, liczone narastająco, które powinny w tych latach zostać objęte wnioskami do KE.

Najwyższa Izba Kontroli oceniła, że jeśli wartość wniosków – składanych do KE na koniec poszczególnych lat trwania *Programu* – opiewać będzie na wartości niższe niż wskazane, to mogłoby

⁶ Informacja o wynikach kontroli P/09/172 „Realizacja Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007-2013”, grudzień 2010 r.

spowodować to utratę takiej kwoty, której będzie brakować do poziomu, określonego w tych wartościach brzegowych.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, ustalenia te wskazywały na konieczność podjęcia, przez Ministra Rozwoju Regionalnego, działań polegających na stałym monitorowaniu stopnia wykorzystania środków z EFRR w ramach Programu, w celu zapewnienia ich pełnego wykorzystania (objęcia wnioskami o płatność).

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, że rzeczowe i finansowe zaawansowanie wykonania poszczególnych projektów w ramach ww. osi priorytetowych Programu było niewielkie, co wynikało z zawierania z beneficjentami – przez IZ – umów o dofinansowanie w II połowie 2009 r., po zakończeniu procesu wyboru wniosków. Partnerzy Wiodący po stronie polskiej prawidłowo realizowali swoje zadania, wynikające z Programu oraz umów o dofinansowanie, jednak były to głównie działania formalno-organizacyjne. Niektórzy z beneficjentów nie przystąpili do wykonywania zadań w ramach projektów, bowiem terminy zakończenia realizacji projektów – określone umowami o dofinansowanie – u 9 beneficjentów, objętych kontrolą, przypadały na lata 2011–2013.

3.1.2. Uwarunkowania organizacyjno-prawne

W okresie objętym kontrolą – od 11 stycznia do 31 marca 2010 r. – przeprowadzony został II nabór wniosków o dofinansowanie realizacji projektów w ramach I i II osi *Programu*. Na 203 wnioski o dofinansowanie, które wpłynęły do WST, KM w dniach 14–15 grudnia 2010 r. zatwierdził do realizacji 42 projekty, a IZ – do końca 2012 r. – zawarła umowy o dofinansowanie z 32 Partnerami Wiodącymi. Łącznie, wg stanu na koniec 2012 r., zawartych zostało 101 umów, z których jedna – gdzie Partnerem Wiodącym był podmiot słowacki – została rozwiązana.

Stan prawny, dotyczący kontrolowanego obszaru – zarówno w ramach prawa wspólnotowego jak i prawa polskiego – uległ kilku zmianom w stosunku do tego, który obowiązywał w latach 2007–2009, tj. w okresie objętym kontrolą P/09/172. Najważniejsza zmiana dotyczyła *Rozporządzenia ogólnego*, a wprowadzona została Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 539/2010 z dnia 16 czerwca 2010 r.⁷, zwanym dalej *Rozporządzeniem zmieniającym*. Wskutek tej zmiany, kwota alokacji z roku 2007 została podzielona na 6 równych części i została dodana do alokacji przewidzianej w latach 2008–2013, w wysokości 1/6 rocznie.

Nie uległ zmianie sam *Program*, natomiast – zgodnie z uchwałą nr 17/2012 z dnia 4 grudnia 2012 r., podjętą przez Komitet Monitorujący – zaktualizowany został *Podręcznik Programu*. Najważniejsze zmiany dotyczyły: doprecyzowania okresu kwalifikowalności wydatków i kosztów; zmiany terminu złożenia końcowego raportu cząstkowego do kontrolerów pierwszego stopnia oraz końcowego raportu z postępu realizacji projektu do Wspólnego Sekretariatu Technicznego; określenia daty od której liczony jest okres trwałości projektu, a także wkładu wspólnotowego z EFRR w ramach II osi priorytetowej oraz aktualizacji danych kontaktowych instytucji zaangażowanych we wdrażanie *Programu*. Dla projektów, które zakończyły rzeczową realizację projektu zgodnie z datą określoną

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 539/2010 z dnia 16 czerwca 2010 r. *zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w odniesieniu do uproszczenia niektórych przepisów oraz w odniesieniu do niektórych przepisów w zakresie zarządzania finansowego*.

w umowie o dofinansowanie do końca listopada 2012 r., obowiązywała wcześniejsza wersja *Podręcznika Programu*.

Wykaz aktów prawnych, regulujących tematykę kontroli w latach 2010–2012, znajduje się w pkt. 4.2 Informacji.

3.2 Ważniejsze wyniki kontroli

3.2.1. Realizacja zadań Instytucji Zarządzającej oraz obowiązków Instytucji Certyfikującej przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

Wykonywanie przez Ministerstwo zadań Instytucji Zarządzającej *Programem*, określonych przepisami *Rozporządzenia ogólnego* oraz *Rozporządzenia w sprawie EFRR*, polegających w szczególności na: zapewnieniu weryfikacji wydatków zrealizowanych przez każdego z beneficjentów; kierowaniu pracami Komitetu Monitorującego oraz dostarczaniu mu wymaganej dokumentacji; a także na monitorowaniu *Programu* oraz sporządzaniu odpowiednich sprawozdań do Komisji Europejskiej – ocenione zostało jako rzetelne. Ocenę tę uzasadniają ustalenia, dotyczące form, zakresu i sposobu realizacji każdego z ww. zadań.

1. W okresie objętym kontrolą obowiązywały porozumienia, zawarte przez Ministerstwo (IZ) – w oparciu o art. 16 *Rozporządzenia w sprawie EFRR* – z wojewodami trzech województw, graniczących z Republiką Słowacką, na mocy których wojewodowie zobowiązali się do prowadzenia kontroli I-go stopnia, poprzez sprawdzanie działań beneficjentów w zakresie i trybie określonym w porozumieniu. Kontrolerzy I-go stopnia, po weryfikacji elementów: administracyjnych, finansowych, technicznych i merytorycznych realizowanego projektu, wystawiali certyfikaty kontroli I-go stopnia, które – wraz z odpowiednimi wnioskami o płatność – stanowiły podstawę do dokonania przez IZ refundacji środków z *EFRR*. Żadna ze stron w badanym okresie nie występowała o zmianę (modyfikację, aktualizację) lub wypowiedzenie porozumień. Zadania kontrolne, wykonywane przez kontrolerów I-go stopnia, realizowane były zgodnie z tymi porozumieniami.

W latach 2010–2012 wojewodowie, wykonując funkcję kontrolerów I-go stopnia, wystawili 602 certyfikaty, poświadczając kwalifikowalność 42.918,1 tys. euro, tj. 89,3% kwoty 48.061 tys. euro, zgłoszonej do certyfikacji.⁸ Ministerstwo, pełniące funkcję kontrolera I-go stopnia w ramach osi priorytetowej IV *Pomoc Techniczna*, wystawiło 47 certyfikatów na 1.263,3 tys. euro, tj. 96,8% kwoty 1.305,6 tys. euro, zgłoszonej do certyfikacji.

Łącznie, w latach 2010–2012, kontrolerzy I-go stopnia po stronie polskiej wystawili 649 certyfikatów, poświadczając, że – na 49.366,6 tys. euro, wydatkowanych na realizację projektów i zgłoszonych przez beneficjentów do certyfikacji – 44.181,8 tys. euro, tj. 89,5%, spełniało warunki *Programu* i kwalifikowało się do refundacji ze środków *EFRR*.

Niezależnie od powyższego, Departament Współpracy Terytorialnej w Ministerstwie (DWT), wykonujący zadania IZ według procedur podanych w *OSZiK*⁹, przeprowadzał w ww. okresie kontrole systemowe w instytucjach zaangażowanych w realizację *Programu*, a także kontrole krzyżowe *Programu* oraz projektów, w celu zapobieżenia podwójnego finansowania wydatków. W żadnej z 60-ciu kontroli krzyżowych, nie stwierdzono przypadku podwójnego finansowania projektów.

⁸ Wojewoda Małopolski – 258 certyfikatów na 22.158 tys. euro (93,2% kwoty 23.765,6 tys. euro, zgłoszonej do certyfikacji);
- Wojewoda Podkarpacki – 203 certyfikaty na 10.453 tys. euro (85% kwoty 12.292 tys. euro, zgłoszonej do certyfikacji);
- Wojewoda Śląski – 141 certyfikatów na 10.307,1 tys. euro (85,9% kwoty 12.003,4 tys. euro, zgłoszonej do certyfikacji).

⁹ *Opis Systemu Zarządzania i Kontroli dla Programu*, zatwierdzony w grudniu 2008 r. przez Minister Rozwoju Regionalnego.

Przeprowadzono 23 kontrole systemowe, w tym – trzykrotnie – w Małopolskim, Śląskim, Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim oraz w WST.

W wyniku kontroli w ww. urzędach wojewódzkich, w 5 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości, skutkujące przekazaniem przez IZ zaleceń do kontrolerów I-go stopnia, celem podjęcia dalszych działań kontrolnych u beneficjentów (dwukrotnie w woj. podkarpackim i śląskim oraz 1 przypadek – w woj. małopolskim).

Instytucja Audytowa, po zbadaniu funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli w Programie za okres od 1 lipca 2011 r. do 30 czerwca 2012 r., wyraziła – w grudniu 2012 r. – opinię, że w podanym okresie *system zarządzania i kontroli ustanowiony dla Programu (...), był zgodny z odpowiednimi wymaganiami art. 58–62 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 i sekcji 3 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 i funkcjonował skutecznie...*

2. Ministerstwo było bardzo dobrze przygotowane do kierowania pracami Komitetu Monitorującego (KM) oraz zapewnienia mu niezbędnej dokumentacji, tj. wypełniania zadań, wynikających z art. 60 h Rozporządzenia Ogólnego. Zgodnie z Regulaminem KM, dyrektor DWT – jako przedstawiciel IZ – przez cały dotychczasowy okres realizacji Programu pełniła funkcję Przewodniczącej KM, zwołując, co najmniej raz w roku, posiedzenia KM oraz zatwierdzając ich agendy. Obowiązki, polegające na dostarczeniu w odpowiednim czasie członkom KM dokumentów, dotyczących każdego z punktów agendy, wykonywał WST, zaś dokumentacja każdego projektu, złożonego do WST podczas naboru wniosków, dostępna była dla członków KM na wewnętrznej stronie internetowej *Programu*.

W każdym roku okresu, objętego kontrolą, odbyły się posiedzenia KM, na których – w oparciu o przygotowane przez IZ agendy – między innymi:

- w grudniu 2010 r. – przedstawiono stan wdrażania *Programu* i plan działań na rok 2011, zatwierdzono do realizacji projekty, złożone w II naborze wniosków o dofinansowanie;
- w listopadzie 2011 r. oraz w październiku 2012 r. – przedstawiono stan wdrażania I i II osi priorytetowej *Programu* (w tym: kontraktacja, certyfikacja, wykonanie zasady N+3/2) oraz stan wdrażania III i IV osi priorytetowej; omówiono kwestie dotyczące realokacji wolnych środków w *Programie* oraz wyniki wizyt monitorujących WST i stan realizacji wskaźników *Programu*.

Informacje, zawarte w dokumentach związanych z ww. zagadnieniami, pozwalały KM na dokonywanie okresowego przeglądu postępu na drodze do osiągnięcia celów *Programu* oraz na prowadzenie analizy wyników wdrażania *Programu* dla każdej osi priorytetowej. Tym samym, IZ zrealizowała wymóg, wynikający z art. 65 b oraz 65 c Rozporządzenia Ogólnego.

Wg stanu na koniec 2012 r., IZ zawarła z partnerami (beneficjentami) wiodącymi 101 umów, obejmujących dofinansowanie z EFRR w wysokości 140.503,1 tys. euro (89,1% środków tego Funduszu, przewidzianych dla *Programu*); do wykorzystania pozostawało 17.142 tys. euro. Na 42 projekty, zatwierdzone przez KM do realizacji w trakcie ostatniego naboru, do końca 2012 r. IZ nie zawarła umów o dofinansowanie z 9-oma *Partnerami Wiodącymi*, bowiem w ich projektach – zarówno po stronie polskiej jak i słowackiej – zidentyfikowano ryzyko pomocy publicznej. Na podstawie wykonanych ekspertyz prawnych w tej sprawie oraz po przeprowadzeniu konsultacji, podjęto decyzję o udzieleniu dofinansowania tym projektom na zasadach pomocy publicznej, co zaakceptował KM na posiedzeniu w dniu 20 września 2012 r. IZ opracowała rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego w sprawie udzielenia pomocy publicznej w ramach programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej, 2007–2013 i przeprowadziła w tym zakresie proces

legislacyjny¹⁰. Po wejściu w życie przepisów tego rozporządzenia, możliwe stało się podpisanie umów na zasadach pomocy publicznej, tym samym – udzielenie pomocy publicznej ze środków EFRR zarówno partnerom polskim jak i słowackim. Kwota dofinansowania z EFRR, wynikająca z ww. 9 projektów, wynosi 12.555,5 tys. euro, co oznacza, że po zawarciu umów na realizację tych projektów, w *Programie* pozostanie kwota do wykorzystania w wysokości 4.586,5 tys. euro.

Na koniec 2012 r. zakończono realizację 43 projektów, dofinansowanych kwotą 44.315,6 tys. euro, co stanowiło 28,2% środków EFRR, zagwarantowanych w *Programie*. W kolejnych latach okresu, objętego kontrolą, do KE zgłoszono płatności: 12.893.833 euro – w 2010 r.; 39.765.869 euro – w 2011 r. oraz 70.449.430 euro – w 2012 r.

3. Obowiązek monitorowania – przez IZ oraz KM – wskaźników finansowych oraz innych wskaźników, określonych w art. 37 ust. 1 c *Rozporządzenia Ogólnego*, wynikał z *Programu*, a wyraz jego realizacji powinien się znaleźć w rocznych i końcowych raportach z wdrażania *Programu*. IZ, działając według art. 67 *Rozporządzenia Ogólnego*, w badanym okresie sporządzała i przysyłała na adres KE, zachowując wymagany termin (do dnia 30 czerwca), roczne sprawozdania z realizacji *Programu*, uzyskując wcześniej ich zatwierdzenie przez KM. Komisja Europejska uznała te sprawozdania – w tym także w części dotyczącej monitoringu *Programu* – za satysfakcjonujące, stwierdzając między innymi, że podawane informacje liczbowe z zakresu finansowania i refundacji oraz wskaźniki o postępie *Programu*, a także wskaźniki produktu i rezultatu w odniesieniu do każdej osi priorytetowej, spełniały warunki co do zakresu monitorowania programu operacyjnego przez Instytucję Zarządzającą, podane w art. 66 ust. 2 *Rozporządzenia Ogólnego*.

Wykonywanie przez Ministerstwo obowiązków Instytucji Certyfikującej (IC), wynikających z przepisów cyt. wcześniej *Rozporządzeń*, ocenione zostało jako rzetelne i prawidłowe.

4. W okresie objętym kontrolą IC przesłała do KE 22 poświadczonych deklaracji wydatków i wnioski o płatność, na łączną wartość 68.866,6 tys. euro. Przesłano je terminowo, były one zgodne z wzorami, podanymi w zał. nr X do *Rozporządzenia wykonawczego*, a dane w nich zawarte były rzetelne. Dokumenty te były wcześniej weryfikowane przez IC, zgodnie z obowiązującymi procedurami, w celu zapewnienia spełnienia wymagań, określonych w art. 61 b *Rozporządzenia ogólnego*, tj. że deklaracja wydatków jest dokładna, wynika z wiarygodnych systemów księgowych oraz że jest oparta na weryfikowalnej dokumentacji uzupełniającej. IC uwzględniała każdorazowo wyniki audytów, przeprowadzanych przez IA, podawane w rocznych sprawozdaniach audytowych, przekazywanych do Komisji Europejskiej zgodnie z art. 62 ust. 1 d (i) *Rozporządzenia ogólnego*. Na koniec 2012 r. – od początku realizacji *Programu* – zgłoszono do KE płatności na wartość 70.449,4 tys. euro, tj. 44,8% środków EFRR, alokowanych w *Programie*.

5. Instytucja Certyfikująca zapewniła utrzymywanie – w formie elektronicznej – zapisów księgowych, dotyczących wydatków zadeklarowanych KE, poprzez system informatyczny zarządzania finansowego i kontroli wydatków poniesionych na finansowanie programów realizowanych w ramach NSRO 2007–2013, tj. KSI (SIMIK 07-13). System ten służy do rejestracji i przechowywania zapisów księgowych dla każdego projektu w ramach *Programu* oraz do gromadzenia danych na temat realizacji *Programu* do celów zarządzania finansowego, monitorowania, weryfikacji, audytu i oceny. Instytucje, biorące udział w realizacji *Programu*, zobowiązane zostały do wprowadzania danych finansowych do tego systemu. IC, dzięki dostępowi

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 8 marca 2013 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej w ramach programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej, 2007-2013 (Dz. U.2013, poz.365), weszło w życie z dniem 19 marca 2013 r.

do danych w zakresie wydatków, poniesionych na *Program*, ma możliwość gromadzenia i analizowania wszystkich danych w zakresie wydatków, zadeklarowanych do KE.

6. Ministerstwo zapewniło odzyskiwanie od beneficjentów wiodących kwot wypłaconych w wyniku nieprawidłowości, tj. niezgodnie z założeniami *Programu*, realizując rzetelnie obowiązek, przypisany Instytucji Certyfikującej treścią art. 17 ust. 2 *Rozporządzenia w sprawie EFRR*, oraz na IZ – na podstawie art. 26 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o *zasadach prowadzenia polityki rozwoju*. W przypadku konieczności odzyskania od beneficjenta środków, wszczynano postępowania w celu odzyskania kwoty do zwrotu; jednocześnie kwalifikowano tę należność jako kwotę do odzyskania lub kwotę wycofaną po anulowaniu całości lub części wkładu UE dla projektu. Po wezwaniu do zapłaty, beneficjent wiodący zwracał należność, wpłacając ją (wraz z odsetkami) na wskazany rachunek bankowy, lub była ona potrącana, wraz z odsetkami, z kolejnej refundacji. W latach 2010–2012 wydano łącznie 49 decyzji (dotyczących 26 projektów), o zwrocie przez beneficjentów środków finansowych na łączną kwotę 265,1 tys. euro, w związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości. Środki te zostały w całości odzyskane, przy czym kwoty podstawowe i odsetki umowne wróciły do puli środków *Programu*, natomiast odsetki karne zwrócono do KE. Instytucja Certyfikująca rzetelnie prowadzi – przy pomocy KSI (SIMIK 07-13) – zbiorczy rejestr kwot podlegających procedurze odzyskiwania, oraz kwot wycofanych po anulowaniu całości (lub części) wkładu dla operacji, weryfikując zgodność danych, zawartych w systemie, z danymi przekazywanymi przez IZ.

7. IC w każdym roku, terminowo – do 31 marca – przesyłała do KE deklarację, o której mowa w art. 20 ust. 2 *Rozporządzenia wykonawczego*, zgodnie z wzorem, określonym załącznikiem XI do tego *Rozporządzenia*. W odniesieniu do każdej osi priorytetowej *Programu*, deklaracje obejmowały kwoty wycofane i odzyskane, kwoty poddane procedurze odzyskiwania oraz należności nieściągalne.

3.2.2. Wypełnianie funkcji Instytucji Audytowej przez Ministerstwo Finansów

Ministerstwo Finansów pełniło w *Programie* funkcję Instytucji Audytowej (IA), a obowiązki, przewidziane w art. 62 *Rozporządzenia Ogólnego*, wykonywał Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej. IA była odpowiedzialna za koordynację prac audytowych, wykonywanych w obu państwach realizujących *Program*, oraz za współpracę z Krajowym Audytorem Republiki Słowackiej. IA rzetelnie – zgodnie z opracowaną i zatwierdzoną przez Komisję Europejską *Strategią Audytu*, przy zachowaniu uznanych w skali międzynarodowej standardów audytu – wykonywała obowiązki w zakresie przeprowadzania corocznych audytów.

1. IA zapewniła prowadzenie audytów w celu weryfikacji skutecznego funkcjonowania systemu zarządzania i kontroli *Programu*, do czego zobligowana była przepisem art. 62 ust. 1 a ww. *Rozporządzenia*. Przesyłając do KE roczne sprawozdania z audytu, IA załączała do nich opinię na temat funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli *Programu*. Opinie były wynikiem audytów tych systemów za okresy od października 2010 r. do lipca 2011 r. i od kwietnia 2012 r. do sierpnia 2012 r., przeprowadzonych, między innymi, w IZ, IC, WST oraz u Kontrolerów I-go stopnia (2011 r.) oraz w IZ i IC (2012 r.). Opinia za okres od 1 lipca 2009 r. do 30 czerwca 2010 r. wydana została po wykonaniu audytu zgodności procedur i systemów OSZiK z wymogami art. 58 – 62 ww. *Rozporządzenia*. Sprawozdania, wraz z załączonymi opiniami, każdorazowo zostały zaakceptowane przez KE.

2. W każdym roku badanego okresu IA realizowała obowiązek prowadzenia audytu operacji na podstawie stosownej próby, w celu weryfikacji zadeklarowanych wydatków, stosownie do art. 62 ust. 1 b *Rozporządzenia Ogólnego*. Zgodnie z art. 16 ust. 1 *Rozporządzenia wykonawczego*, audyt

operacji przeprowadzono w każdym dwunastomiesięcznym okresie, rozpoczętym w dniu 1 lipca i zakończonym z dniem 30 czerwca roku następnego, na próbie operacji, wybranej na zasadach przyjętych w cyt. *Rozporządzeniu*. IA dokonywała wyboru próby metodą losową, przy zastosowaniu programu informatycznego ACL, zgodnie z metodologią, podaną w *Strategii Audytu*, oraz w oparciu o opublikowane przez KE wytyczne co do metody wyboru próby, przy uwzględnieniu międzynarodowych standardów audytu i specyfiki *Programu*. Audyty operacji prowadzono na miejscu zdarzeń (realizowanych projektów), na podstawie oryginalnej dokumentacji księgowej i merytorycznej (dot. zamówień publicznych), znajdującej się w posiadaniu beneficjentów. KE, przyjmując roczne sprawozdania audytowe, akceptowała podstawy i proces doboru próby do audytu operacji, uznając je za spełniające warunki, podane w art. 16 i art. 17 *Rozporządzenia wykonawczego*. W sprawozdaniach rocznych – w części dotyczącej audytu operacji – IA informowała każdorazowo KE, że – między innymi – całkowita wartość wydatków niekwalifikowalnych nie przekracza przyjętego progu istotności (2% wydatków objętych audytem), nie stwierdzono błędów systemowych oraz że nie ma podstaw do szacowania korekty finansowej w oparciu o wyniki audytu operacji, bowiem zidentyfikowane błędy nie miały wpływu na realizację Programu.

3.2.3. Wykonywanie obowiązków Partnera Wiodącego oraz stan realizacji wybranych do kontroli projektów na terenie woj. podkarpackiego

Do kontroli wybrano projekty, które – według informacji, podawanych na stronie internetowej Portalu Funduszy Europejskich www.ewt.gov.p – w okresie objętym kontrolą były realizowane na terenie woj. podkarpackiego, a Partnerem Wiodącym projektu był podmiot z tego województwa. Zestawienie, dotyczące wybranych projektów, przedstawiono poniżej w tabeli:

Lp.	Partner Wiodący nazwa projektu	Data zawarcia umowy z IZ	Data podpisania umowy z Partnerem/ami/ projektu	Kwota dofinansowania /w euro/ zatwierdzona przez KM	Kwota rzeczywistego dofinansowania z EFRR /w euro/
1.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji Podkarpacia „Pro Carpathia” w Rzeszowie – Turystyka bez granic – wzmocnienie współpracy transgranicznej w turystyce w oparciu o zrównoważony rozwój środowiska	7.07.09	3.09.09	872.801,67	810.100,83
2.	Gmina Miejska Sanok – Roztańczone pogranicze. Modernizacja infrastruktury kulturowej w Sanoku i Medzilaborcach	21.07.09	18.09.09	1.541.789,43	1.415.527,44
3.	Gmina Zarszyn – Partnerstwo na rzecz budowy systemów kanalizacyjnych w gminach Zarszyn i Pakostov	10.01.12	11.02.11	2.808.289,79	- ¹¹

¹¹ Realizacja projektu – na dzień kontroli NIK – nie została zakończona pod względem rzeczowym przez partnera słowackiego; stąd projekt nie może być rozliczony pod względem finansowym.

4.	Powiat Krośnieński – Rozwój infrastruktury drogowej pomiędzy powiatem krośnieńskim, jasielskim i bardejowskim	28.08.09	22.09.09	3.280.682,60	3.189.886,93
5.	Gmina Besko – Kultura bez granic. Budowa i modernizacja Polsko-Słowackich domów kultury w Gminie Besko i 15 miejscowościach mikroregionu Koszokovce	28.08.09	4.09.09	1.527.295,75	1.200.388,63
6.	Stowarzyszenie Euroregion Karpacki Polska w Rzeszowie 1/ Karpacka Agencja Rozwoju Regionalnego – budowa wspólnych polsko – słowackich struktur dla wspólnego obszaru pogranicza Polsko – Słowackiego (Projekt KARR); 2/ Systemowy projekt sieciowy Euroregionu Karpackiego” (Projekt Systemowy)	25.05.11	11.02.11	255.160,18	„ ¹²
		5.09.11	23.03.11	257.025,13	„ ¹³
7.	Gmina Miejska Jarosław – Zielone dziedzictwo – Parki Jarosławia i Humennego	13.01.10	25.01.10	380.191,66	321.661,62 -
8.	Gmina Komańcza – Dwie Cerkwie – zbliżenie kultur pogranicza Polski i Słowacji	29.09.09	26.10.09	421.385	336.360,25
9.	Gmina Miejska Krosno – Rozwój infrastruktury turystyki aktywnej poprzez utworzenie transgranicznej sieci produktów turystycznych w Krośnie, Svidniku i Presovie	24.01.11	11.08.09	2.056.963,46	1.784.142,82

Wszyscy skontrolowani Partnerzy Wiodący (PW) – zgodnie z wymogami art. 20 *Rozporządzenia w sprawie EFRR* – zawarli stosowne umowy ze słowackimi partnerami projektów. Umowy te, między innymi, ustalały wzajemne relacje, posiadały zapisy gwarantujące należyte zarządzanie funduszami przeznaczonymi na daną operację, włącznie z warunkami odzyskania kwot nienależnie wypłaconych, jak też ustalające zasady przekazywania środków EFRR wszystkim beneficjentom, uczestniczącym w operacji. Każdy z PW prowadził wyodrębnioną ewidencję księgową – jak wymagała tego umowa o dofinansowanie z IZ – w której prawidłowo ujmowane były wszystkie operacje, dotyczące realizowanego projektu. W kilku przypadkach okres, jaki upłynął pomiędzy zatwierdzeniem wniosku przez KM a podpisaniem umowy z IZ, był nadmiernie wydłużony z przyczyn obiektywnych, lecz nie miało to wpływu na realizację projektów. Stwierdzone różnice pomiędzy kwotami dofinansowania z EFRR, zatwierdzonymi przez KM, a rzeczywistym dofinansowaniem, wynikały z oszczędności,

¹² Projekt zrealizowany pod względem rzeczowym lecz nierozliczony – niezakończony proces weryfikacji raportu końcowego z realizacji Projektu.

¹³ Brak dokumentów od partnera słowackiego na dzień zakończenia kontroli NIK, co uniemożliwia złożenie raportu końcowego z realizacji Projektu.

uzyskanych w drodze przeprowadzonych postępowań o udzielenia zamówienia publicznego, jak też z zakupu towarów czy usług w cenie niższej niż przewidziano to we wniosku o dofinansowanie z EFRR. Wydatki, uznane przez kontrolerów I-go stopnia oraz przez WST i IZ jako kwalifikowalne, wynikały z umów o dofinansowanie i były zgodne z przepisami Unii Europejskiej i prawem polskim, w tym – z ustawą *Prawo zamówień publicznych*. Zostały one poniesione w udokumentowany sposób, a faktury i rachunki, związane z nimi, zostały prawidłowo ujęte w wyodrębnionej ewidencji księgowej przez każdego z Partnerów Wiodących.

W kontroli siedmiu projektów „zamkniętych”, tj. – wg *Podręcznika Programu* – zakończonych i rozliczonych, ustalono między innymi:

1. Gmina Besko (Gmina) realizowała Projekt nr WTSL.02.02.00-18-081/08 pn. „Kultura bez granic. Budowa i modernizacja polsko – słowackich domów kultury w Gminie Besko i 15 miejscowościach Mikroregionu Koszkovce”, w ramach II-giej osi priorytetowej *Rozwój społeczno-gospodarczy*, temat 2 *Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego*. Projekt zakończony w terminie, jego całkowity koszt to 1.412.222,01 euro, z czego 85% to dofinansowanie środkami z EFRR. Efektem realizacji Projektu po stronie polskiej jest nowy dom kultury w Besku, liczący 3 kondygnacje, w którym znajdują się 54 pomieszczenia o całkowitej powierzchni 1317 m² (pow. użytkowa – 1150 m²). Po oddaniu do użytkowania, w obiekcie prowadzone są różne formy działalności: stałe zajęcia kulturalno – edukacyjne, okolicznościowe, krótkoterminowe działania o charakterze edukacyjnym, zajęcia wakacyjne dla dzieci, imprezy kulturalne o charakterze lokalnym i ponadgminnym.

Zdjęcie nr 1

Budynek Domu Kultury w Besku

Fot. – akta kontroli

2. Miasto Jarosław realizowało projekt WTSL.02.02.00-18-019/08 pn. Zielone dziedzictwo – Parki Jarosławia i Humennego, w ramach osi priorytetowej II *Rozwój społeczno-gospodarczy*; temat 2 *Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego*. Projekt zakończono w terminie; jego całkowity koszt wyniósł 386.953,67 euro, a środki z EFRR stanowiły w tej kwocie 83%. Zadanie, realizowane

przez Miasto, polegało na modernizacji parku wg dwóch projektów budowlanych: „Remont parku przy ul. Czesławy Puzon w Jarosławiu” oraz „Oświetlenie parku przy ul. Czesławy Puzon w Jarosławiu”. Efektem zadania było odnowienie parku o powierzchni 0,68 ha, w tym: remont istniejącej fontanny i jej iluminacja, utwardzenie kostką brukową istniejących alejek spacerowych, dokonanie nasadzeń zielonej roślinności oraz zainstalowanie ławek.

Okres, jaki upłynął od zatwierdzenia wniosku przez KM (28 maja 2009 r.) do podpisania umowy o dofinansowanie (13 stycznia 2010 r.), wyniósł 7,5 miesiąca. Wynikało to ze zmian w harmonogramie rzeczowo-finansowym oraz opóźnień w przekazywaniu dokumentów przez stronę słowacką, takich jak: dokumentacja techniczna, pozwolenie na budowę, dokumenty finansowe, jak też spowodowane było prośbą słowackiego partnera projektu o przesunięcie terminu rozpoczęcia realizacji na luty 2010 r. ze względu na procedury przetargowe i zmiany w harmonogramie.

Zdjęcie nr 2

Fragment parku przy ul. Czesławy Puzon w Jarosławiu

Fot. – akta kontroli

3. Gmina Komańcza realizowała projekt WTSL.02.02.00-18-074/08 „Dwie Cerkwie – zbliżenie kultur pogranicza Polski i Słowacji”, w ramach tej samej osi priorytetowej i tematu, jak ww. projekty. Celem Projektu było przywrócenie utraconych obiektów dziedzictwa kulturowego: dokończenie rekonstrukcji spalonej w 2006 r., cennej XIX w. wschodnio-łemkowskiej drewnianej cerkwi w Komańczy oraz odbudowa drewnianej cerkwi z XVI w. w Haburze (Słowacja), przeniesionej w 1935 r. do Czech. Projekt został zrealizowany w terminie, osiągnięto planowane efekty; jego całkowita wartość wyniosła 395.617,97 euro, w tym: 85% to środki z EFRR.

Zdjęcie nr 3

Zrekonstruowana cerkiew w Komańczy

Fot. – akta kontroli

4. Miasto Krosno realizowało Projekt nr WTSL.02.01.00-18-068/08 pn. *Rozwój infrastruktury turystyki aktywnej poprzez utworzenie transgranicznej sieci produktów turystycznych w Krośnie, Svidniku i Presovie*, zakwalifikowany do osi priorytetowej II: *Rozwój społeczno-gospodarczy*, temat 2.1: *Rozwój współpracy transgranicznej w zakresie turystyki*.

Głównym celem Projektu była intensyfikacja współpracy transgranicznej, pomiędzy Rzeczpospolitą Polską i Republiką Słowacką, poprzez rozwój turystyki na obszarach pogranicza, uprawianej w największym stopniu przez mieszkańców tych obszarów, dzieci i młodzież szkolną, studentów, osoby korzystające z turystyki aktywnej, a także stowarzyszenia turystyczne, kluby sportowe oraz organizacje trudniące się wypoczynkiem aktywnym. Cele te zamierzano osiągnąć, między innymi, poprzez realizację zadań inwestycyjnych przez partnerów Projektu, w tym – przez Miasto Krosno – 2 zadań: *Budowa parku przygody w Krośnie* oraz *Modernizacja wyciągu narciarskiego w Czarnorzekach*. Projekt został zrealizowany w terminie, jego koszt wyniósł 2.127.395,18 euro, w tym 83,9% to środki z EFRR. Osiągnięte zostały planowane efekty rzeczowe oraz pozostałe cele Projektu: badania w zakresie ustalenia liczby osób, korzystających z obiektów funkcjonujących w ramach Projektu wykazały, że w okresie od maja 2012 r. do marca 2013 r. z programu turystyki aktywnej na obszarze polsko – słowackiego pogranicza skorzystało 19.189 osób.

Pomiędzy datą zatwierdzenia wniosku przez KM a podpisaniem umowy z IZ upłynęło niemal 20 miesięcy. Powodem takiej zwłoki była opinia Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 10 lutego 2010 r., potwierdzająca spostrzeżenia IZ, iż w Projekcie występują przesłanki pomocy publicznej, bez spełniania warunków z art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, niezbędnych do otrzymania wsparcia finansowego z EFRR. W okresie od marca do listopada 2010 r. Miasto Krosno – Partner Wiodący – wraz z pozostałymi partnerami, dokonał zmiany struktury zarządzania obiektami, przewidzianymi w rzeczowo-finansowym zakresie Projektu, po czym

dokonał aktualizacji wniosku. W oparciu o te dokumenty, po ponownej akceptacji KM, w dniu 24 stycznia 2011 r. została zawarta umowa o dofinansowanie Projektu.

Zdjęcie nr 4

Zmodernizowany wyciąg narciarski w Czarnorzekach

Fot. – akta kontroli

Zdjęcie nr 5

Fragment parku przygody w Krośnie

Fot. – akta kontroli

5. Miasto Sanok realizowało Projekt WTSL.02.02.00-18-062/08 „Roztańczone pogranicze – Modernizacja infrastruktury kulturowej w Sanoku i Medzilaborcach”, w ramach Osi priorytetowej II – *Rozwój społeczno-gospodarczy*, temat osi – *Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego*.

Celem Projektu było zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz wzrost atrakcyjności turystycznej przygranicznych obszarów Polski i Słowacji poprzez poprawę infrastruktury kulturowej, promowanie potencjału turystycznego, a także zwiększenie współpracy pomiędzy władzami i mieszkańcami obszarów przygranicznych. Planowano to osiągnąć poprzez cztery etapy działań, z których – w I i II etapie realizacji Projektu – Partner Wiodący planował rozbudowę Sanockiego Domu Kultury (SDK) o salę tańca, zaś partner słowacki – zmodernizowanie Amfiteatru w Medzilaborcach.

Całkowita wartość zrealizowanego Projektu wyniosła 1.665.326,40 euro, z czego 85% stanowiły środki z EFRR. Osiągnięto zakładane efekty: w SDK dobudowano salę tańca, zmodernizowano Amfiteatr w Medzilaborcach, zakupiono stroje ludowe, zorganizowano warsztaty i spotkania taneczne, zorganizowano koncerty finałowe w obu miastach, a także zapewniono promocję Projektu.

Zdjęcie nr 6

Sanocki Dom Kultury – dobudowana część z salą tańca

Fot. – akta kontroli

6. Powiat Krośnieński, jako Partner Wiodący realizował Projekt nr WTSL.01.01.00-18-050/08 „Rozwój infrastruktury drogowej pomiędzy powiatem krośnieńskim, jasielskim i bardejowskim”, w Osi priorytetowej I – *Infrastruktura transgraniczna*; temat 1: *Infrastruktura komunikacyjna i transportowa*. Miał on na celu intensyfikację współpracy transgranicznej pomiędzy Rzeczpospolitą Polską i Republiką Słowacką, polegającą na ulepszeniu i zapewnieniu spójności przestrzennej obszaru polsko-słowackiego pogranicza oraz poprawienie jego dostępności na terenie Województwa Podkarpackiego i – po stronie słowackiej – Kraju Preszowskiego.

Projekt został zrealizowany w terminie, jego koszt wyniósł 3.781.817,51 euro, w czym środki z EFRR stanowiły 84,3%. Dzięki przebudowie drogi nr 1896R Krosno–Kobylany–Toki na długości 13,711 km,

uzyskano najkrótsze połączenie komunikacyjne Krosna z przejściem granicznym w Ożennej, co – między innymi – miało wpływ na zwiększenie ruchu turystycznego. Pomiary natężenia ruchu na ww. drodze powiatowej wykazały znaczący (42,4%), dobowy wzrost liczby poruszających się na niej pojazdów: przed modernizacją drogi wynosił on 1.382 pojazdy na dobę, zaś po jej modernizacji – 1.968 pojazdów.

Zdjęcie nr 7

Fragment przebudowanej drogi nr 1896R Krosno–Kobylany–Toki

Fot. – akta kontroli

7. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji Podkarpacia *ProCarpathia* w Rzeszowie realizowało projekt WTSL.02.01.00-18-005/08 „Turystyka bez granic – wzmocnienie współpracy transgranicznej w turystyce w oparciu o zrównoważony rozwój środowiska”, w II osi priorytetowej *Rozwój społeczno – gospodarczy*, temat 2.1. *Rozwój współpracy transgranicznej w zakresie turystyki*. Celem projektu było zwiększenie możliwości wykorzystania atrakcyjności turystycznej pogranicza polsko-słowackiego. Projekt, wspólnie z dwoma partnerami słowackimi i dwoma polskimi, został terminowo zrealizowany kosztem 961.474,69 euro, z czego 84,3% to środki z EFRR. Dla osiągnięcia celu, między innymi, prowadzono promocję zasobów przyrodniczych i kulturowych obszaru pogranicza, stworzono polsko-słowacką ofertę turystyczną oraz poprawiono przepływ informacji na temat ofert i wydarzeń kulturowo – turystycznych. Realizując Projekt, wydano np. 13 numerów miesięcznika „Skarby Podkarpackie”, 13 numerów miesięcznika „Gazeta społeczno-gospodarcza”, 2 mapy – „Etnografia pogranicza”, i „Przyroda pogranicza” oraz 2 Leksykony: „Pogranicze od kuchni”(kulinarny) i „Sacrum i Profanum” (zabytków pogranicza).

Projekty, realizowane w okresie objętym kontrolą przez Gminę Zarszyn (jeden) i przez Stowarzyszenie *Euroregion Karpacki Polska* w Rzeszowie (dwa) – na dzień zakończenia kontroli NIK – nie zostały zamknięte: nie były zakończone i rozliczone.

a. Projekt nr WTSL.01.02.00-18-201/10 pn. „Partnerstwo na rzecz budowy systemów kanalizacyjnych w gminach Zarszyn i Pakostov”, realizowano w ramach I-szej Osi priorytetowej *Rozwój infrastruktury transgranicznej*, temat 2 *Infrastruktura ochrony środowiska*. Przewidywał on budowę kanalizacji sanitarnej, wraz z przepompowniami ścieków i ich zasilaniem energetycznym, dla miejscowości Odrzechowa oraz – po stronie słowackiej – budowę sieci kanalizacyjnej wraz z oczyszczalnią, z terminem realizacji – kwiecień 2013 r. Projekt zatwierdzony został decyzją KM z 15 grudnia 2010 r., natomiast umowa o dofinansowanie zawarta została 10 stycznia 2012 r.

Różnica pomiędzy datami zatwierdzenia wniosku a podpisania umowy spowodowana była koniecznością dokonania dodatkowych uzgodnień, bowiem decyzja KM przewidywała dofinansowanie z EFRR na poziomie 46,84%, z uwagi na brak środków do dofinansowania w pełnej wysokości, tj. w 85%. Gmina zaakceptowała (16.02.2011 r.) warunki i wysokość dofinansowania licząc, że przyznany poziom dofinansowania zostanie zwiększony po pojawieniu się wolnych środków w *Programie*. Po zaktualizowaniu wniosku i przesłaniu niezbędnych dokumentów (26.07.2011 r.) w celu podpisania umowy na proponowanych przez KM warunkach, WST przesłał Gminie informację (3.10.2011 r.) o zwiększonym dofinansowaniu (85%), wraz z prośbą o zaktualizowanie dokumentacji projektowej do przygotowania umowy o dofinansowanie. Po zweryfikowaniu tej dokumentacji przez WST – w dniu 10 stycznia 2012 r. – została podpisana umowa o dofinansowaniu Projektu środkami EFRR w wysokości 85%.

Według *Informacji pokontrolnej nr 16/2012(53)* z dnia 8 listopada 2012 r., wydanej przez Kontrolera I-go stopnia po kontroli Projektu w dniu 25 października 2012 r., poziom realizacji budżetu Projektu wyniósł 29,45%. Na dzień kontroli NIK – 26 lutego 2012 r. – wykonane zostały roboty budowlane przez Partnera Wiodącego. Według informacji uzyskanej od Wójta Gminy, roboty budowlane u słowackiego partnera były na ukończeniu, a zaawansowanie finansowe Projektu ocenił on na około 90%. Efektem realizacji Projektu – na terenie Gminy Zarszyn, w miejscowościach Odrzechowa i Pastwiska – było wybudowanie i podłączenie, do istniejącej już oczyszczalni ścieków w Zarszynie, sieci kanalizacyjnej o długości 20.654 m oraz 9 przepompowni ścieków wraz z ich zasilaniem, dzięki czemu – wg informacji Wójta – umożliwiono podłączenie do sieci kanalizacyjnej 840 osobom oraz 210 budynkom, w tym także użyteczności publicznej.

b. Stowarzyszenie *Euroregion Karpacki Polska* w Rzeszowie realizowało dwa projekty: nr WTSL.02.03.00-18-217/10 „Karpacka Agencja Rozwoju Regionalnego – budowa wspólnych polsko – słowackich struktur dla wspólnego obszaru pogranicza Polsko – Słowackiego (dalej: Projekt KARR) oraz nr WTSL.02.03.00-18-216/10 „Systemowy projekt sieciowy Euroregionu Karpackiego” (Projekt Systemowy).

Wartość Projektu KARR, według umowy o dofinansowanie, wynosiła 303.570 euro, z czego środki EFRR stanowiły kwotę 255.160,18 euro (84,05%). Zakładane efekty realizacji Projektu, realizowanego wspólnie z dwoma partnerami słowackimi (Agencje Rozwoju Regionalnego w Śvidniku i Humennem) i Rzeszowską Agencją Rozwoju Regionalnego, to budowa wspólnej polsko-słowackiej formalnej struktury instytucjonalnej (Karpackiej Agencji Rozwoju Regionalnego), jednoczącej organizacje odpowiedzialne za rozwój regionalny po obu stronach granicy, opracowanie wspólnej strategii współpracy i koncepcji zagospodarowania przestrzennego. Umowa o dofinansowanie Projektu KARR podpisana została w dniu 25 maja 2011 r., na podstawie decyzji Komitetu Monitorującego z dnia 15 grudnia 2010 r. Podpisanie umowy o dofinansowanie z IZ po upływie ponad 5 miesięcy

od daty zatwierdzenia wniosku przez KM, wynikała z konieczności zaktualizowania dokumentacji projektowej, zgodnie z decyzją KM.

Realizacja Projektu pod względem rzeczowym – wykonanie zaplanowanych działań – została zakończona z dniem 31 lipca 2012 r., zgodnie z terminem, określonym w umowie o dofinansowanie.

Kwota zatwierdzonych kosztów kwalifikowalnych na dzień zakończenia kontroli NIK wynosiła 181.093,22 euro, z czego 152.042,55 euro to środki EFRR. Pismem IZ z dnia 16 listopada 2012 r. Partner Wiodący otrzymał zgodę na zmianę terminu złożenia raportu końcowego z postępu realizacji projektu – na 17 grudnia 2012 r. – ze względu na oczekiwanie na certyfikaty od Partnerów Słowackich. W dniu 11 lutego 2013 r. złożono raport końcowy, uwzględniający uwagi WST, ale do czasu zakończenia kontroli NIK nie został on zweryfikowany przez tę instytucję.

Według tego raportu, wydatki kwalifikowalne na realizację Projektu KARR wynosiły 243.129,36 euro, tj. 80,09% planowanych, a dofinansowanie z EFRR wynosiło 204.218,24 euro (80,04% planowanych). W raporcie końcowym określono, że Partner Wiodący zrealizował wszystkie działania, określone w projekcie KARR.

Celem Projektu Systemowego, realizowanego wspólnie ze Stowarzyszeniem *Euroregion Karpacki Słowacja Północ* w Preszovie i z Podkarpackim Ośrodkiem Samorządu Terytorialnego, było wyrównanie poziomów organizacyjnych pomiędzy polskimi i słowackimi strukturami Euroregionu Karpackiego oraz przeprowadzenie inwentaryzacji i mobilizacji potencjału III sektora po stronie polskiej i słowackiej oraz wykorzystanie jego zasobów dla współpracy terytorialnej.

Wartość Projektu, według umowy o dofinansowanie, wynosiła 304.900 euro, z czego środki EFRR wynosiły 257.025,13 euro (84,3%).

Umowa o dofinansowanie tego Projektu podpisana została z IZ w dniu 5 września 2011 r., na podstawie decyzji KM z dnia 15 grudnia 2010 r. Upływ prawie 9 miesięcy pomiędzy tymi datami wynikał z przedłużającej się procedury zmiany jednego z partnerów projektu. W związku z likwidacją Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej Rzeszowskiego Ośrodka Samorządu Terytorialnego (pierwotnego partnera projektu), prawnym następcą został Podkarpacki Ośrodek Samorządu Terytorialnego, który przejął zobowiązania Ośrodka i został docelowym Partnerem Projektu nr 2.

Realizacja Projektu – pod względem rzeczowym – została zakończona 30 września 2012 r., zgodnie z terminem określonym w umowie o dofinansowanie.

Partner Wiodący, zgodnie z wytycznymi Programu, przedłożył terminowo 5 raportów częściowych z postępu realizacji projektu. Do 15 marca 2013 r. IZ zaakceptowała 4 raporty na 157.356,56 euro, z tego 133.753,1 euro to środki z EFRR.

Do czasu zakończenia kontroli NIK, Partner Wiodący nie złożył do weryfikacji raportu końcowego. W związku z opóźnioną weryfikacją raportów częściowych przez Partnera Słowackiego – Stowarzyszenie *Euroregion Karpacki Słowacja-Północ*, oczekiwał na dostanie brakującej dokumentacji od Partnera Słowackiego (certyfikaty wraz z raportami częściowymi za zaległe okresy sprawozdawcze). Decyzją Instytucji Zarządzającej termin złożenia raportu końcowego został wydłużony do 31 marca 2013 r.

3.2.4. Wykonywanie obowiązków Kontrolera I-go stopnia przez Wojewodę Podkarpackiego

Wojewoda Podkarpacki wykonywał obowiązki Kontrolera I-go stopnia na podstawie Porozumienia z dnia 6 sierpnia 2008 r. w sprawie ustanowienia Wojewody Podkarpackiego Kontrolerem, o którym mowa w art. 16 *Rozporządzenia w sprawie EFRR*, zawartego z IZ. Minister Rozwoju Regionalnego przydzielił Wojewodzie pięć etatów związanych z wykonywaniem zadań Kontrolera projektów, realizowanych w ramach Programu na terenie województwa podkarpackiego. W imieniu Wojewody, zadania te wykonywali pracownicy Oddziału Wspierania Rozwoju Regionalnego i Współpracy Transgranicznej w Wydziale Zarządzania Funduszami Europejskimi PUW, którzy posiadali doświadczenie zawodowe w zakresie wdrażania projektów, finansowanych ze środków UE. Zgodnie z postanowieniami *Wytycznych w zakresie Kontroli pierwszego stopnia w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007 – 2013*, zatwierdzonych przez Minister Rozwoju Regionalnego, na lata 2010, 2011 i 2012 sporządzane były roczne plany kontroli, zatwierdzane przez Wojewodę i – następnie – przez IZ. Plany te były w okresach półrocznych aktualizowane, a dokonywane zmiany uzyskiwały akceptację IZ. W latach 2010 - 2012 przeprowadzono łącznie 258 kontroli beneficjentów *Programu* (w tym 109 – u Partnerów Wiodących) oraz 9 wizyt monitorujących, przy czym kontroli administracyjnych było 215, a kontroli na miejscu – 43. Czynności kontrolne obejmowały, między innymi, dokumentację dotyczącą dostarczenia towarów i usług, stanowiących przedmiot dofinansowania; weryfikację kwalifikowalności i zasadności wydatków poniesionych przez beneficjentów; badanie zgodności zadeklarowanych przez nich, w *Raporcie z postępu realizacji projektu*, wydatków z wnioskiem – oraz z umową – o dofinansowanie projektu, z umową partnerską, a także z prawem krajowym (zwłaszcza z przepisami ustawy *Prawo zamówień publicznych*) i prawem wspólnotowym.

W wyniku kontroli administracyjnej wystawiano, jeśli beneficjent poniósł wydatki kwalifikowalne na realizację projektu, *Certyfikat – potwierdzenie kontroli pierwszego stopnia*, lub poświadczenie („raport zerowy”), jeśli nie było takich wydatków. W badanym okresie Kontroler wystawił 203 *Certyfikaty*, potwierdzające wydatki kwalifikowalne na 10.453.438,84 euro, w tym 84 takie dokumenty – na 7.688.217,77 euro – dla Partnerów Wiodących.

W kontroli NIK sprawdzono poprawność i zakres weryfikacji ww. *Raportów* przez pracowników Wojewody, w oparciu o dokumentację 3 projektów (losowo wybranych), obejmujących 13 takich *Raportów*. Ustalono, że weryfikacja każdego *Raportu* była przeprowadzana przez dwóch pracowników Oddziału. W jej trakcie wskazywano Partnerowi Wiodącemu stwierdzone błędy i uchybienia oraz braki w złożonej dokumentacji, a ten, w określonym, terminie składał poprawiony *Raport*. Oprócz analizy złożonych dokumentów, wypełniana była przez Kontrolera *Lista sprawdzająca do kontroli administracyjnej*, wg Załącznika Nr 5 do *Wytycznych w zakresie kontroli pierwszego stopnia w ramach Programu*. Każda taka *Lista* była opatrzona imionami, nazwiskami i podpisami osób weryfikujących oraz ich przełożonych, i datami złożenia podpisów. Osoby, dokonujące weryfikacji *Raportu*, składały pisemne oświadczenie o przestrzeganiu – w czasie wykonywania czynności kontrolnych – zasad bezstronności i poufności, oraz oświadczenia o znajomości zasad odpowiedzialności karnej, wynikającej z art. 231 § 1 Kodeksu karnego.

Wojewoda systematycznie informował WST o przeprowadzonych kontrolach, natomiast IZ – o stwierdzonych nieprawidłowościach. W badanym okresie, Kontroler I-go stopnia przekazał do IZ łącznie 18 informacji o nieprawidłowościach, o wartości 76.609,32 euro, stwierdzonych przy realizacji projektów przez beneficjentów z terenu województwa podkarpackiego. Nieprawidłowości te,

zwłaszcza w latach 2011–2012 polegały głównie na naruszaniu przepisów ustawy *Prawo zamówień publicznych*, a ich wymiar finansowy – nałożone korekty – to kwota 70.589,26 euro.

W okresie objętym kontrolą PUW, którego pracownicy – w imieniu Wojewody – wypełniali w ramach *Programu* zadania Kontrolera, realizował w ramach Osi IV *Pomoc techniczna* dwa projekty:

- *Pomoc Techniczna – PUW Kontroler pierwszego stopnia 2008-2010*, zwany dalej *Projektem na lata 2008-2010*, oraz
- *Pomoc Techniczna – PUW Kontroler pierwszego stopnia 2011-2015*, zwany dalej *Projektem na lata 2011–2015*.

Realizacja tych Projektów obejmowała:

- wykonanie ich pełnego zakresu rzeczowego zgodnie z Harmonogramem rzeczowo- finansowym,
- udokumentowanie poniesionych wydatków,
- udokumentowanie odbioru robót, dostaw, usług protokołami lub innymi dokumentami, potwierdzającymi zgodność realizacji Projektów z warunkami opisanymi we wniosku o dofinansowanie.

Minister Rozwoju Regionalnego przyznał dofinansowanie dla *Projektu na lata 2008–2010* – decyzją z dnia 7 lipca 2009 r. – w wysokości 43,2 tys. euro, w tym:

- 36.720 euro ze środków EFRR,
- 6.480 euro, jako krajowy wkład środków publicznych z budżetu państwa.

Realizując ww. projekt, PUW poniósł – do dnia 31 grudnia 2010 r. – wydatki kwalifikowalne w wysokości 31.179,72 euro, tj. 72,2% dofinansowania Projektu. Wydatki na podróże służbowe wyniosły 4.048,69 euro (33,7% kwoty zaplanowanej na ten cel), natomiast pozostałe wydatki wyniosły 27.131,03 euro, co stanowiło 87% kwoty dofinansowania, przewidzianej na ten rodzaj wydatków. W dniach 4 – 6 maja 2011 r. IZ przeprowadziła w PUW w Rzeszowie kontrolę, której przedmiotem była ocena realizacji *Projektu na lata 2008-2010*. Objęto nią dokumentację, związaną z poniesionymi kosztami przy realizacji zadań Kontrolera, oraz prawidłowość udzielenia, w ramach ww. *Projektu*, 5 zamówień publicznych. Kontrola oceniła, że PUW prawidłowo zrealizował *Projekt*, nie stwierdzono nieprawidłowości i uchybień o skutkach finansowych.

Na dofinansowanie *Projektu na lata 2011-2015*, Minister Rozwoju Regionalnego – decyzją z dnia 14 kwietnia 2011 r. – przyznał 71.085,71 euro, w tym:

- 60.422,85 euro ze środków EFRR,
- 10.662,86 euro jako krajowy wkład środków publicznych z budżetu państwa.

Realizując ten projekt, PUW do dnia 31 grudnia 2012 r. poniósł wydatki w wysokości 33.833,27 euro, co stanowiło 47,6% wartości dofinansowania oraz 71,9% kwoty planowanej na lata 2011–2012 (47.085,71 euro).

Na podróże służbowe zostały poniesione wydatki w wysokości 6.197,29 euro (26,9% kwoty zaplanowanej na takie wydatki), a pozostałe wydatki – 27.635,98 euro, co stanowiło 57,5% kwoty dofinansowania Projektu, zaplanowanej na ten cel. Do dnia zakończenia kontroli NIK, z kwoty wydatków poniesionych przez PUW do dnia 31 grudnia 2012 r. w wysokości 33.833,27 euro, certyfikat uzyskały wydatki w kwocie 25.126,18 euro.

W objętym kontrolą okresie, finansowanie wynagrodzeń 5 pracowników PUW, realizujących zadania Kontrolera, odbywało się w ramach projektu *Finansowanie kosztów zatrudnienia pracowników zaangażowanych w realizację zadań Instytucji Pośredniczącej w Certyfikacji dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego oraz zadań kontrolera I stopnia w ramach PO Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007–2013*.

Środki finansowe na realizację ww. Projektu były przekazywane do PUW na podstawie porozumień o dofinansowanie projektu ze środków EFRR w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007–2013, zawartych pomiędzy IZ a PUW. Planowane na 2010 r. środki na wynagrodzenia w wysokości 408 tys. zł wykorzystano w kwocie 370, 5 tys. zł, a planowane na 2011 r. i 2012 r. środki (po 416 tys. zł) wykorzystano – odpowiednio – w wysokości 414,8 tys. zł i 376 tys. zł. Zostały one przeznaczone na wynagrodzenia zasadnicze wraz z pochodnymi, dodatki stażowe, dodatki zadaniowe i nagrody kwartalne.

3.2.5. Wykonywanie zadań Regionalnego Punktu Kontaktowego (RPK) przez Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego

Zgodnie z postanowieniami *Programu*, Regionalne Punkty Kontaktowe (RPK), nie są finansowane ze środków IV Osi *Pomoc Techniczna*, a do ich zadań, między innymi, należy informowanie potencjalnych wnioskodawców o *Programie* i przeprowadzanie konsultacji dla wnioskodawców oraz wspomaganie działań WST.

RPK prowadzony był w ramach Oddziału Europejskiej Współpracy Terytorialnej (Oddziału EWT) Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego (Urzędu).

Do zakresu obowiązków Oddziału EWT, w tym RPK, należało – między innymi – prowadzenie działań informacyjnych, promocyjnych, doradczych i szkoleniowych dla potencjalnych i rzeczywistych beneficjentów.

W okresie objętym kontrolą, wykonując swoje zadania, RPK podejmował działania, polegające na:

- 1/ współpracy z WST w przeprowadzaniu szkoleń i warsztatów, dotyczących *Programu* oraz w ramach naboru regionalnych ekspertów zewnętrznych do oceny jakościowej projektów, zgłaszanych do dofinansowania;
- 2/ zamieszczaniu bieżących informacji o *Programie* na internetowej stronie Urzędu Marszałkowskiego (www.wrota.podkarpackie.pl);
- 3/ udzielaniu informacji o *Programie* – telefonicznie, drogą mailową oraz w formie konsultacji bezpośrednich – potencjalnym beneficjentom.

W okresie objętym kontrolą, w ramach *Programu*, został przeprowadzony II-gi nabór wniosków, który trwał od 11 stycznia do 31 marca 2010 r. W tym czasie, po stronie polskiej, zorganizowane zostały trzy szkolenia dla potencjalnych beneficjentów, z których jedno odbyło się na terenie woj. podkarpackiego. Głównymi tematami szkolenia były: specyfika projektów transgranicznych, przygotowanie projektu do realizacji, proces aplikacyjny, kwalifikowalność wydatków, rola kontroli I-go stopnia, promocja i informacja. RPK wspierał działania WST, związane z tym szkoleniem, tak w zakresie organizacyjnym, jak i merytorycznym: przedstawiciel RPK przygotował i wygłosił prezentację na temat roli RPK w procesie wdrażania *Programu* oraz ogólnych zasad informacji i promocji. Udział w szkoleniu wzięły 74 osoby z terenu województwa podkarpackiego,

reprezentujące administrację samorządową i rządową, organizacje pozarządowe, szkoły wyższe, instytucje kultury i parki narodowe.

W latach 2010–2012 RPK udzielał beneficjentom informacji, wskazówek i porad, związanych z przygotowaniem wniosków, w formie: rozmów telefonicznych, korespondencji internetowej (e-mail) i konsultacji indywidualnych.

Najczęściej wybieraną formą kontaktu z pracownikiem RPK były rozmowy telefoniczne; od początku realizacji *Programu* przeprowadzono ich około 800.

W tym okresie, RPK otrzymał około 250 e-maili z pytaniami od potencjalnych beneficjentów, szczególnie dużo – w trakcie poszczególnych naborów. W większości przypadków odpowiedzi udzielano natychmiast, drogą elektroniczną lub telefonicznie. W sytuacjach wymagających konsultacji z WST, zapytania były tam kierowane, a uzgodnione odpowiedzi przekazywane do beneficjentów.

Konsultacje osobiste z beneficjentami odbywały się zwykle w siedzibie RPK, ale też podczas szkoleń i seminariów; z tej formy pomocy skorzystało ok. 20 beneficjentów.

Doradztwo, prowadzone przez RPK, najczęściej dotyczyło: podstawowych zasad *Programu*, kryteriów współpracy będących podstawą do zakwalifikowania projektu, kwalifikowalności beneficjentów i poszczególnych działań, wypełniania i składania wymaganych dokumentów.

Poza przedstawionymi, RPK podejmował inne działania promocyjne i informacyjne *Programu*: np. na szkoleniach i konferencjach, w których uczestniczyli pracownicy Oddziału EWT, rozpowszechniano ulotki informacyjne i gadzety promujące *Program*. W celu dotarcia do większej grupy odbiorców, RPK podjął także współpracę z Głównym Punktem Informacyjnym Funduszy Europejskich, znajdującym się w Urzędzie, polegającą na dystrybucji dokumentów programowych, ulotek i pakietów aplikacyjnych, w lokalnych punktach informacyjnych w Rzeszowie, Przemyślu, Krośnie, Tarnobrzegu, Stalowej Woli i Dębicy. Materiały takie były również rozpowszechniane na konferencjach i spotkaniach, dotyczących funduszy europejskich.

Instytucja Zarządzająca przekazała WST swoje kompetencje w zakresie działań informacyjno-promocyjnych i zobowiązała go do sporządzania rocznych planów komunikacyjnych i promocyjnych. Skutkiem tego, WST co roku zwracał się do RPK o przygotowanie propozycji do rocznego planu działań informacyjno-promocyjnych. W związku z tym, RPK – na lata 2010, 2011 i 2012 – opracował *Plany działań informacyjno-promocyjnych Regionalnego Punktu Kontaktowego EWT województwa podkarpackiego*, w których, między innymi, przewidziano opisane wyżej działania. Plany te przesyłane były do WST, podobnie jak – począwszy od 2011 r. – informacje na temat stanu realizacji działań informacyjno-promocyjnych za dany rok.

Organizacja kontroli

Kontrola przeprowadzona została w okresie od 7 stycznia 2013 r. do 12 kwietnia 2013 r. przez Delegaturę NIK w Rzeszowie. Równolegle, w okresie od września 2012 r. do kwietnia 2013 r., Expozitury NKU w Preszowie i w Koszycach przeprowadziły kontrolę w podmiotach realizujących *Program* w Republice Słowackiej.

Metodyka prowadzenia kontroli

Kontrola została przeprowadzona w:

- Ministerstwie Rozwoju Regionalnego, Ministerstwie Finansów, Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim w Rzeszowie – na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o NIK¹⁴;
- Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie, Urzędach Gmin: w Besku, Komańczy i Zarszynie, Urzędach Miejskich: w Jarosławiu, Krośnie i Sanoku oraz Starostwie Powiatowym w Krośnie – na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy o NIK;
- Stowarzyszeniu Euroregion Karpacki Polska w Rzeszowie i w Stowarzyszeniu na Rzecz Rozwoju i Promocji Podkarpacia „Pro-Carpathia” w Rzeszowie – na podstawie art. 2 ust. 3 pkt 4 ustawy o NIK.

3.3 Przebieg kontroli

Minister Rozwoju Regionalnego – w dniu 18 kwietnia 2013 r. – zgłosiła zastrzeżenia do Wystąpienia Pokontrolnego, skierowanego do niej w wyniku kontroli. Wnosiła w zastrzeżeniach o wykreślenie zdania, zamieszczonego w pkt. 4.1 Wystąpienia, o treści: „Ostatnim rokiem kontraktacji/zawierania umów na realizację projektów w ramach ww. przyznanych środków, jest rok 2013.”

Kolegium Najwyższej Izby Kontroli, w uchwale nr 32/2013 z dnia 15 maja 2013 r. uwzględniło w całości zastrzeżenia Ministra, wykreślając z treści Wystąpienia kwestionowane zdanie.

Do wystąpień pokontrolnych, skierowanych do kierowników pozostałych jednostek objętych kontrolą, nie wnoszono zastrzeżeń.

¹⁴ Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2012 r., poz. 82 – j.t.).

4.1. Wykaz skontrolowanych podmiotów

Lp.	Jednostka objęta kontrolą	Stanowisko	Osoba zajmująca kierownicze stanowisko w jednostce
1.	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w Warszawie	Minister Rozwoju Regionalnego	Elżbieta Bieńkowska
2.	Ministerstwo Finansów w Warszawie	Minister Finansów	Jan Vincent Rostowski
3.	Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie	Wojewoda Podkarpacki	Małgorzata Chomycz - Śmigielska
4.	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie	Marszałek Województwa Podkarpackiego	Mirosław Karapyta
5.	Gmina Miejska Sanok – Urząd Miasta Sanoka	Burmistrz	Wojciech Bleharczyk
6.	Gmina Zarszyn – Urząd Gminy w Zarszynie	Wójt	Andrzej Betlej
7.	Powiat Krośnieński – Starostwo Powiatowe w Krośnie	Starosta	Jan Juszcak
8.	Gmina Besko – Urząd Gminy w Besku	Wójt	Mariusz Bałaban
9.	Stowarzyszenie Euroregion Karpacki Polska w Rzeszowie	Prezes Zarządu	Józef Jodłowski
10.	Gmina Miejska Jarosław – Urząd Miasta Jarosławia	Burmistrz	Andrzej Wyczawski
11.	Gmina Komańcza – Urząd Gminy w Komańczy	Wójt	Stanisław Bielawka
12.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji Podkarpacia „Pro-Carpathia” w Rzeszowie	Prezes Zarządu	Krzysztof Staszewski
13.	Gmina Miejska Krosno – Urząd Miasta Krosna	Prezydent Miasta	Piotr Przytock

W wystąpieniach, skierowanych do wszystkich kierowników ww. podmiotów, zawarto ocenę pozytywną.

4.2. Wykaz aktów normatywnych

1. Rozporządzenie Rady WE nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. *ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności* (Dz.U.UE.L.2006.210.25) – *Rozporządzenie Ogólne*.
2. Rozporządzenie Komisji WE nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. *ustanawiające szczegółowe zasady wykonania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz Rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego* (Dz.U.UE.L.2006.371.1) – *Rozporządzenie wykonawcze*.
3. Rozporządzenie WE Nr 1080/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. *w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego* (Dz.U.UE.L.2006.210.1) – *Rozporządzenie w sprawie EFRR*.
4. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. z 2009 r., Nr 84, poz. 712).
5. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych* (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.).
6. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowości* (Dz. U. z 2013 r., poz. 330 j.t.),
- ustawa z dnia 11 marca 2004 r. *o podatku od towarów i usług* (Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 j.t.).
7. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych* (Dz. U. z 2010 r., Nr 113, poz. 759 ze zm.).
8. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 kwietnia 2011 r. *w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług* (Dz. U. z 2013 r., poz. 247 j.t.).
9. *Wytyczne w zakresie Kontroli pierwszego stopnia w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007–2013* – zatwierdzone przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w wersjach z 4 września 2009 r. i z 13 lipca 2011 r.

4.3. Spis fotografii

1. Budynek Domu Kultury w Besku	– str. 18
2. Fragment parku przy ul. Czesławy Puzon w Jarosławiu	– str. 19
3. Zrekonstruowana cerkiew w Komańczy	– str. 20
4. Zmodernizowany wyciąg narciarski w Czarnorzekach	– str. 21
5. Fragment parku przygody w Krośnie	– str. 21
6. Sanocki Dom Kultury – dobudowana część z salą tańca	– str. 22
7. Fragment przebudowanej drogi nr 1896R Krosno–Kobylany–Toki	– str. 23

4.4. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej;
2. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej;
3. Prezes Rady Ministrów;
4. Przewodniczący Sejmowej Komisji do Spraw Unii Europejskiej;
5. Przewodniczący Sejmowej Komisji do Spraw Kontroli Państwowej;
6. Przewodniczący Sejmowej Komisji do Spraw Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej;
7. Przewodniczący Senackiej Komisji Spraw Unii Europejskiej;
8. Przewodniczący Senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej;
9. Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów;
10. Szef Kancelarii Sejmu;
11. Szef Kancelarii Senatu;
12. Minister Rozwoju Regionalnego;
13. Minister Finansów;
14. Posłowie na Sejm RP z województwa podkarpackiego;
15. Senatorowie RP z województwa podkarpackiego;
16. Wojewoda Podkarpacki;
17. Marszałek Województwa Podkarpackiego.

Warszawa, dnia 29 lipca 2013 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER FINANSÓW
Jan Vincent-Rostowski

DO7/0800/166/RDL/13/RD 77586

Pan
Marian Cichosz
Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

W odpowiedzi na pismo z dnia 22 lipca 2013 r. (znak: 151/2013/1/13/001/LRZ/2013) przekazujące „Informację o wynikach kontroli Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007 – 2013”, działając na podstawie art. 64 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2012 r. poz. 82 z późn. zm.), uprzejmie informuję, że nie wnoszę uwag do treści ww. dokumentu w zakresie swojej właściwości.

Z upoważnienia Ministra Finansów

Andrzej Parafianowicz
Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów